

ZBIÓR TŁOKÓW PIECZĘTNYCH
INSTYTUCJI KOŚCIELNYCH I OSÓB DUCHOWNYCH
W ARCHIWUM ARCHIDIECEZJALNYM WE WROCŁAWIU

Pieczęć jest to znak rozpoznawczo-własnościowy określonej osoby fizycznej lub prawnej, wyciśnięty za pomocą twardego stempla w odpowiedniej masie plastycznej lub farbie. Stempel jest zaopatrzony w odpowiednie cechy obrazowe lub napisowe, albo też w jedne i drugie, odnoszące się do właściciela pieczęci. Tak rozumiana pieczęć pełni rolę symbolu własnościowego i rozpoznawczego, jest świadectwem wiarygodności, wykładnikiem woli właściciela oraz środkiem kontrolującym i zabezpieczającym nienaruszalność pisma lub zamkniętego nią przedmiotu¹. W tak rozumianym pojęciu pieczęci mieszczą się dwa znaczenia. Chodzi bowiem o tłok pieczętny będący twórczym pieczęci i o odcisk, jaki pozostawia ów tłok, czyli o właściwą pieczęć, będącą produktem tłoku. Nas interesuje sam tłok pieczętny (stempel, typariusz). W opisie podajemy wymiary tłoka łącznie z uchwytem, jego kształt oraz materiał, z którego jest sporządzony. Zwracamy również uwagę na obraz i napis pieczętny, który zawiera w sobie najwięcej treści historycznej².

Przedmiotem niniejszego opracowania są tłoki pieczętne różnych instytucji kościelnych diecezji wrocławskiej oraz osób duchownych, zachowane w Archiwum Archidiecezjalnym we Wrocławiu³. Opracowany inwentarz obejmuje łącznie 122 pozycje, w tym 108 odnosi się do instytucji kościelnych, a 14 do osób duchownych.

A. TŁOKI PIECZĘTNE INSTYTUCJI KOŚCIELNYCH

I. KAPITUŁA KATEDRALNA ŚW. JANA CHRZCICIELA

1. W polu umieszczona jest głowa św. Jana Chrzciciela, otoczona 5-krotną obwódką. W otoku napis: „SIGILLUM CAP. CATH. ECCLESIAE AD S. JOANNEM WRATISLAVIAE”.

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: śr. 37 mm, wys. 36 mm; sygn. 105.

2. W polu znajduje się głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku, zaznaczonym garlan-

¹ J. Szymański: *Nauki pomocnicze historii od schyłku IV do końca XVIII w.*, Warszawa 1976, s. 509.

² D. Tomczyk: *Pieczęcie górnośląskich cechów rzemieślniczych z XV—XVIII w. i ich znaczenie historyczne*, Opole 1975, s. 91.

³ Por. J. Mandziuk: *Zbiór tłoków pieczętnych biskupów wrocławskich w Archiwum Archidiecezjalnym we Wrocławiu*, „Arch. Bibl. Muz.”, t. 33: 1976, s. 225—231.

dową obwódka, napis rozpoczyna rozetka: „SIGIL: CAPIT: ECCL: CATHE: WRATISL. AD S: JOANNEM”.

Tłok żelazny o wymiarach: śr. 34 mm, wys. 10 mm. Uchwyt zaginał. Sygn. 113.

3. W polu okrągłej tarczy umieszczona jest głowa św. Jana Chrzciciela na misie. W otoku napis: „SIGILLUM CAPITULI ECCL: CATHED: S. JOANNIS VRATISL.”

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: śr. 25 mm, wys. 33 mm; sygn. 115.

4. W polu przedstawiona jest scena Chrztu Pana Jezusa w rzece Jordan. W otoku napis rozpoczyna rozetka: „SIGILLUM MAIUS CAPITULI WRATISL. ECCLESIAE S. JOHANNIS”.

Tłok wykonany w całości z żelaza; w górnej części spłaszczony jest od uderzeń. Wymiary: 78/48 mm, wys. 65 mm; sygn. 126.

5. W okrągłym polu znajduje się głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku, którego zewnętrzna krawędź posiada girlandową obwódkę, napis rozpoczyna rozetka: „SIG. SYND. CAPIT. ECCL. CATHEDR. VRATISL. AD D. J.”

Mosiężna płytka tłoka o grubości 4 mm wtopiona jest w sześcioboczny uchwyt żelazny. Wymiary: śr. 28 mm, wys. 70 mm; sygn. 130.

6. W polu o kształcie elipsy umieszczona jest głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku napis rozpoczyna krzyżyk: „SIGILLUM CAPITULI CATHED. WRATISLAVIENSIS”.

Tłok wykonany w całości z żelaza. Wymiary: 54/38 mm, wys. 90 mm; sygn. 166.

7. W polu napis: „Das Metropolitankapitel”.

Tłok gumowy, uchwyt drewniany. Wymiary: 56 × 7 mm, wys. 67 mm; sygn. 3.

8. W polu umieszczona jest kaplica elektorska przy katedrze wrocławskiej. W otoku napis rozpoczyna gwiazdka: „PROCURATIE DER KURFÜRSTL. KAPELLE AM DOME ZU BRESLAU”.

Mosiężna płytka tłoka o grubości 8 mm wkręcona jest w drewniany uchwyt, toczony, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 31 mm, wys. 100 mm; sygn. 78.

9. W polu znajduje się postać św. Wincentego Diakona. W otoku napis: „SIGILLUM DECANI WRATISLAVIENSIS”.

Tłok metalowy, brak uchwytu. Wymiary: śr. 45 mm, wys. 3 mm; sygn. 137.

10. W polu u góry napis: „Stempelfrei Mangels Vorhandenseins einer Urschrift”, w środku „Genehmigt. Breslau, Das Domkapitel zum hl. Johannes”, u dołu znajduje się głowa św. Jana Chrzciciela i napis w otoku: „DOMKAPITEL Z. HL. JOHANNES IN BRESLAU”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: 98 × 50 mm, wys. 100 mm; sygn. 22.

11. W polu napis: „Mark Pfg. Zinsen für erhalten zu haben, bescheinigt. Breslau, den 19 Die Domkapitular=Kasse”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy. Uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 88 × 32 mm, wys. 90 mm; sygn. 23.

12. W polu napis: „Mark Pfg. Miete für erhalten zu haben, bescheinigt. Breslau, den Die Domkapitular=Kasse”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy. Uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 94 × 34 mm, wys. 85 mm; sygn. 8.

13. W polu napis: „Breslau, d... Domkapitular-Kasse”.

Prostokątny tłok z gumy przyklejony jest do metalowej podstawy, połączonej z drewnianym, toczonym uchwytem. Wymiary: 40 × 10 mm, wys. 67 mm; sygn. 2.

14. W polu napis: „Domkapitular-Kasse BRESLAU IX Domplatz No 17 Post-scheck — Konto Nr. 12000”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy. Uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 40 × 20 mm, wys. 70 mm; sygn. 13.

15. W polu napis: „Domkapitular-Kasse Breslau IX Domplatz No. 17”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy. Uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 30 × 15 mm, wys. 55 mm; sygn. 14.

16. W polu napis: „DOMKAPITULAR-KASSE ZU BRESLAU”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 27 mm, wys. 108 mm; sygn. 16.

17. W polu napis: „Breslau, den ... 19 ... Domkapitular-Kasse”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: 72 × 15 mm, wys. 80 mm; sygn. 18.

18. W polu napis: „Betrag erhalten. Breslau, den ... 19 Domkapitular-Kasse”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy. Uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 80 × 25 mm, wys. 70 mm; sygn. 19.

19. W polu napis: „Dom — Capitular — Casse. Breslau, ... 190 ...”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: 78 × 14 mm, wys. 113 mm; sygn. 20.

20. W polu napis: „Ausser Kurs gesetzt Breslau, den... 189 Domkapitel z. hl. Johannes”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: 55 × 27 mm, wys. 118 mm; sygn. 15.

II. KAPITUŁA KOLEGIACKA ŚW. KRZYŻA

1. W polu postać św. Heleny z Krzyżem. W otoku napis: „S. CAPITULI S. CRUCIS WRATISL.”.

Tłok wykonany w całości z żelaza. Uchwyt owalny w górnej części. Wymiary: śr. 27 mm, wys. 58 mm; sygn. 96.

III. KURIA DIECEZJALNA

1. W polu napis: „Curia Archiepiscopalis Wratislaviensis”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 33 × 22 mm, wys. 70 mm; sygn. 235.

2. W polu umieszczona jest korona królewska, pastorał i mitra biskupia. W otoku napis: „CURIA PRINC.-EPPALIS WRATISLAVIENSIS”.

Podstawa metalowego tłoka przybita jest gwoździkami do drewnianego uchwyty o kształcie prostokątnym. Wymiary: 60 × 40 mm, wys. 23 mm; sygn. 132.

3. W polu napis: „Kanzlei der Erzbischöflichen Kurie in Breslau”.

Tłok gumowy, uchwyt drewniany. Wymiary: 42 × 13 mm, wys. 65 mm; sygn. 73.

4. W polu napis: „Erzbischöfliche Kurie in Breslau”.

Tłok gumowy, uchwyt drewniany. Wymiary: 40 × 10 mm, wys. 65 mm; sygn. 71.

5. W polu napis: „Erzbisch. Kurie in Breslau Präs.”.

Prostokątna podstawa tłoka gumowego przyklejona jest do drewnianego uchwytu. Wymiary: 55 × 30 mm, wys. 80 mm; sygn. 44.

6. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „SIGILLUM CAN-CELLARIAE SECRETAE ARCHIEPISCOPALIS WRATISLAVIAE”.

Gumowa podstawa tłoka przyklejona jest do drewnianego uchwytu, rozszerzonego u góry. Wymiary: śr. 38 mm, wys. 78 mm; sygn. 215.

7. W polu napis: „Kanzlei der Erzbischöfl. Kurie”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 42 × 20 mm, wys. 70 mm; sygn. 212.

8. W polu napis: „Kanzlei der Erzbischöfl. Kurie in Breslau”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, toczony, u góry rozszerzony. Wymiary: 42 × 20 mm, wys. 65 mm; sygn. 209.

9. W polu napis: „Erzbischöfl. Geheime Kanzlei in Breslau”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: 38 × 18 mm, wys. 65 mm; sygn. 42.

10. W polu napis: „Erzbischöfl. Kommission für Güterverwaltung”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 60 × 12 mm, wys. 73 mm; sygn. 32.

11. W polu postać św. Wawrzyńca Diakona. W otoku napis rozpoczyna krzyżyk: „INSTITUT FÜR KIRCHLICHE VERWALTUNG Breslau”.

Podstawa metalowego tłoka przybita jest gwoździkami do drewnianego, kwadratowego uchwytu. Wymiary: śr. 33 mm, wys. 23 mm; sygn. 202.

12. Idem. Wymiary: śr. 45 mm, wys. 23 mm; sygn. 201.

IV. WIKARIAT GENERALNY

1. W polu napis: „Erzbischöfl. General Vicariat”.

Tłok z gumy, wydłużony, uchwyt drewniany. Wymiary: 70 × 8 mm, wys. 77 mm; sygn. 210.

2. W polu napis: „Erzbischöfl. General-Vikariat Breslau 1, Domstr. 15”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 75 × 15 mm, wys. 75 mm; sygn. 216.

3. W polu napis: „Erzbischöfl. General-Vikariat”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 75 × 8 mm, wys. 75 mm; sygn. 217.

4. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „ERZBISCHÖFL. GENERAL-VIKARIAT Breslau”.

Gumowa podstawa tłoka przyklejona jest do drewnianego uchwytu, rozszerzonego u góry. Wymiary: śr. 42 mm, wys. 78 mm; sygn. 218.

5. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „ERZBISCHÖFLICHES GENERAL VIKARIAT Breslau”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 75 mm; sygn. 219.

6. W polu napis: „Erzbischöfl. General-Vikariat”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: 53 × 18 mm, wys. 78 mm; sygn. 224.

7. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „ERZBISCHÖFLICHES GENERALVIKARIAT Breslau”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: śr. 25 mm, wys. 70 mm; sygn. 225.

8. W polu napis: „Erzbischöfl. General-Vikariat”.

- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 30 × 10 mm, wys. 70 mm; sygn. 226.
9. W polu herb biskupstwa wrocławskiego, nad nim postać św. Jana Chrzciciela. W otoku napis: „FÜRSTBISCHÖFLICHES GENERAL VICARIATAMT BRESLAU”.
- Tłok mosiężny, bez uchwytu. Wymiary: śr. 60 mm, wys. 8 mm; sygn. 144.
10. W polu herb diecezji wrocławskiej. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „ERZBISCHÖFLICHES GENERAL VICARIAT BRESLAU”.
- Tłok mosiężny, bez uchwytu. Wymiary: śr. 34 mm, wys. 20 mm; sygn. 146
11. W polu napis: „Erzb. G. V. V. A.”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 25 × 12 mm, wys. 68 mm; sygn. 213.
12. W polu napis: „Breslau, den ... 19 Erzbischöfl. General=Vikariat”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 80 × 13 mm, wys. 75 mm; sygn. 231.
13. W polu herb biskupa Józefa Chrystiana Hohenlohe-Bertensteina. W otoku napis: „FÜRSTBISCHÖFLICHES AMTS-SIEGEL”.
- Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony, w części górnej zakończony w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 33 mm, wys. 78 mm; sygn. 50.
14. W polu herb biskupa Józefa Chrystiana Hohenlohe-Bertensteina. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „FÜRST-BISCHÖFLICHE GENERAL-DIRECTION”.
- Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: 35/33 mm, wys. 33 mm; sygn. 110.
15. W polu napis: „Vicarius Archiepiscopi Generalis”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: 60 × 9 mm, wys. 70 mm; sygn. 223.
16. W polu napis: „Der Erzbischöfl. Generalvikar”.
- Tłok z gumy, brak uchwytu. Wymiary: 70 × 8 mm, wys. 13 mm; sygn. 233.
17. W polu napis: „Kommission zur Verwaltung des Vermögens der für erloschen erklärten Parochieen”.
- Tłok z gumy, brak uchwytu. Wymiary: 80 × 18 mm, wys. 10 mm; sygn. 232.
18. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „VERWALTUNG DES VERMÖGENS DER FÜR ERLOSCHEN ERKLÄRTEN PFARREIEN BRESLAU”.
- Mosiężna płytka tłoka o grubości 10 mm połączona jest z drewnianym, toczonym uchwytem, zakończonym u góry w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 38 mm, wys. 120 mm; sygn. 207.
19. W polu napis: „An Hochwürdiges Katholisches Pfarramt”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 65 × 12 mm, wys. 73 mm; sygn. 72.
20. W polu napis: „Durch die Herren Dekanatserspriester den Herren Pfarren vorzulegen”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 65 × 12 mm, wys. 73 mm; sygn. 75.
21. W polu napis: „An den kath. Kirchenverstand in”.
- Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy, złączonej z drewnianym uchwytem. Wymiary: 70 × 30 mm, wys. 78 mm; sygn. 214.
22. W polu u góry postać św. Jana Chrzciciela, poniżej herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „SIGILL. VICA-

RIATUS IN SPIRITUALIBUS GENERALIS EPISCOPATUS WRATISLAWIENSIS 1824”.

Tłok wykonany w całości z zelaza. Wymiary: śr. 55 mm, wys. 42 mm, sygn. 91.

23. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis rozpoczyna gwiazdka: „FÜRST BISCH: GEN: VICAR: AMTS JUDICIAL DEPOSIT: 1803”.

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: śr. 36 mm, wys. 45 mm; sygn. 97.

24. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis rozpoczyna krzyżyk: „GENERAL ADMINISTRATION DES BISTUMS BRESLAU IN MELTLICHEN SACHEN: 1758”.

Tłok wykonany w całości z zelaza. Ośmioboczny uchwyt rozszerzony jest u góry. Wymiary: 40/35 mm, wys. 105 mm; sygn. 120.

25. W polu u góry głowa św. Jana Chrzciciela, u dołu herb Nysy, w środku rok 1677. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis rozpoczyna krzyżyk: „S: ADMINISTR: ECCLES: WRATISLAV.”.

Tłok wykonany w całości z zelaza. Ośmioboczny uchwyt zwężony jest u góry. Wymiary: śr. 38 mm, wys. 115 mm; sygn. 122.

26. W polu u góry głowa św. Jana Chrzciciela, u dołu herb Nysy. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „S. ADMINISTR. EPISCO. VRATISLAVIE NISSAE”.

Tłok wykonany w całości z zelaza. Wymiary: śr. 50 mm, wys. 23 mm; sygn. 123.

27. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. Zewnętrzna krawędź pola pieczętnego ujęta jest w girlandową obwódkę. W otoku napis: „FURSTBISCHOFFL. O: C: ADMINISTRATIONS SIG: NI: CREY: Z: BRESLAU 1753”.

Tłok wykonany w całości z zelaza. Uchwyt w części dolnej jest okrągły, w górnej ośmioboczny. Wymiary: 34/31 mm, wys. 50 mm; sygn. 152.

28. W polu herb biskupstwa wrocławskiego i św. Jan Chrzciciel wskazujący na Baranka.

Tłok drewniany. Wymiary: śr. 24 mm, wys. 24 mm; sygn. 163.

29. W polu herb biskupstwa wrocławskiego.

Aluminiowa płytka tłoka połączona jest z metalowym uchwytem. Wymiary: 22 × 18 mm, wys. 23 mm; sygn. 162.

V. KONSYSTORZ BISKUPI

1. W polu postać św. Jana Chrzciciela wskazującego na Baranka oraz herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „SIGILLUM CONSISTORII ARCHIDIOEC. WRATISLAV. I. INST.”.

Tłok z gumy przyklejony do drewnianej podstawy, uchwyt zaginął. Wymiary: śr. 36 mm, wys. 18 mm; sygn. 211.

2. W polu napis. „Erzbischöfliches Konsistorium Breslau 1, Domstr. 15”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 66 × 16 mm, wys. 75 mm; sygn. 221.

3. W polu postać św. Jana Chrzciciela wskazującego na Baranka oraz herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „SIG. CONSISTORII ARCHIDIOEC. WRATISLAV. I. INST.”.

Tłok mosiężny, bez uchwytu. Wymiary: śr. 34 mm, wys. 7 mm; sygn. 145.

4. W polu postać św. Jana Chrzciciela wskazującego na Baranka oraz herb

biskustwa wrocławskiego. W otoku napis: „ERZBISCHÖFLICHES KONSI-STORIUM BRESLAU”.

Podstawa mosiężnego tłoka przybita jest gwoździakami do drewnianego uchwyty o kształcie kwadratowym. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 23 mm; sygn. 147.

5. W polu postać św. Jana Chrzciciela, trzymającego w rękę księgę i Baranka, u dołu herb Nysy. W otoku napis: „S. OFFICIALATUS VRATISLAVIENS: MDCXXXVI”.

Tłok metalowy, bez uchwyty. Wymiary: 60/35 mm, wys. 4 mm; sygn. 136.

VI. KOMISARIATY BISKUPIE

1. W polu u góry postać św. Jana Chrzciciela, trzymającego księgę i Baranka, poniżej herb Nysy. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „FUIRSTBISCHOEFLICH. COMMISSARIATS SIG”.

Tłok mosiężny, uchwyt prostokątny z otworem. Wymiary: śr. 33 mm, wys. 32 mm; sygn. 88.

2. W polu postać św. Jana Chrzciciela. Zewnętrzna krawędź tłoka ujęta jest w girlandową obwódkę. W otoku napis: „SIGILLUM EPISCOPALIS COMMISSARIATUS LEGNICENSIS”.

Tłok masywny, wykonany w całości z żelaza. Ośmioboczny uchwyt rozszerzony jest u góry. Wymiary: 52/26 mm, wys. 108 mm; sygn. 103.

3. W polu postać św. Jana Chrzciciela, trzymającego księgę i Baranka. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „SIG: COMISS: DUCAT. SUID: et IAU:”.

Tłok wykonany w całości z żelaza. Ośmioboczny uchwyt spłaszczony jest u góry od uderzeń. Wymiary: 39 × 33 mm, wys. 74 mm; sygn. 104.

4. W polu herb biskupa Józefa Chrystiana Hohenlohe-Bartensteina. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „SIGILLUM VICARIATUS DIOECESIS WRATISLAVIENSIS AUSTRIACI”.

Mosiężna płytka tłoka o grubości 5 mm wtopiona jest w czworoboczny uchwyt żelazny. Wymiary: 48/45 mm, wys. 60 mm; sygn. 121.

VII. DEKANATY

1. W polu umieszczony jest krzyżyk. W otoku napis rozpoczyna rozetka: „OFFICIUM DECANALE IN KATY”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: śr. 33 mm, wys. 78 mm; sygn. 40.

VIII. PARAFIE

1. W polu głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku napis: „GESAMT-VERBAND D. KATHOL. KIRCHEN-GEMEINDEN IN BRESLAU, GROSS-MOCHBERN V OSWITZ”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony, rozszerzony u góry. Wymiary: śr. 36 mm, wys. 115 mm; sygn. 26.

2. W polu krzyż i napis: „SIG. ECCL. S. CRUCIS NISSAE”.

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: 25/21 mm, wys. 32 mm; sygn. 37.

3. W polu postać św. Jakuba Apostoła. W otoku napis: „SIGILL: ECCL: S. JACOBI NISS: 1746”.

Tłok mosiężny, uchwyt żelazny, spłaszczony u góry od uderzeń. Wymiary: 31/28 mm, wys. 170 mm; sygn. 92.

4. W polu św. Anna naucza Matkę Bożą, obok tablice Przykazań. W otoku napis: „SIGILLUM ECCLESIAE TANNHAUSENENSIS”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, zakończony w części górnej w kształcie grzybka. Wymiary: 30/26 mm, wys. 100 mm; sygn. 83.

5. W polu Baranek Wielkanocny. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „SIGILLUM ECCLESIAE GOSCHICENSIS”.

Tłok wykonany w całości z żelaza. Okrągły uchwyt spłaszczony jest u góry od uderzeń. Wymiary: 30/26 mm, wys. 60 mm; sygn. 124.

6. W polu postać Matki Bożej. W otoku napis: „SIGIL. ECCL. KUNZENDORF: DEC: WART: DIECOS: WRATISL. 1870”.

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: śr. 32 mm, wys. 45 mm; sygn. 205.

7. W polu postać Matki Bożej. W otoku napis rozpoczyna rozetka: „KATHOLISCHES PFARRAMT KUNZENDORF”.

Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: 32/27 mm, wys. 43 mm; sygn. 206.

8. W polu postać św. Antoniego Padewskiego, trzymającego Dziecię Jezus na ręku. W otoku napis: „SIG: ECCL: PAR. DZIECKOV ARCHIPR. BYTHOM: DIOEC: WRATISLA:”.

Tłok wykonany w całości z kamienia. Wymiary: 40/32 mm, wys. 55 mm; sygn. 141.

IX. ZAKONY

1. W polu Madonna z Dzieciątkiem. W otoku napis: „CAMENCENSIS CONVENTUS”

Tłok wykonany w całości z żelaza. Ośmioboczny uchwyt spłaszczony jest u góry od uderzeń. Wymiary: 18/11 mm, wys. 78 mm; sygn. 150.

2. W polu Madonna wkłada wieniec na głowę św. Jana Bożego. W otoku, zaznaczonym obwódką, napis rozpoczyna krzyżyk: „SIGILLUM CONVENTUS ET HOSPITALIS VARALLIENSIS ORDINIS BEATI JOANNIS DEI”.

Tłok wykonany w całości z żelaza. Okrągły uchwyt spłaszczony jest u góry od uderzeń. Wymiary: 63/37 mm, wys. 108 mm; sygn. 159.

X. SEMINARIUM DUCHOWNE

1. W polu umieszczona jest scena Ukoronowania NMP przez Trójcę Świętą. W otoku napis rozpoczyna rozetka. „SEMINARIUM CLERICALE Pr. Ep. VRATISLAVIENSIS”

Mosiężna płytka tłoka o grubości 10 mm wkręcona jest w drewniany uchwyt, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 30 mm, wys. 88 mm; sygn. 80.

2. W polu znajduje się scena Ukoronowania NMP przez Trójcę Świętą. W otoku napis rozpoczyna gwiazdka: „SEMINARIUM CLERICALE PR. EP. VRATISLAVIENSIS”.

Mosiężna płytka tłoka o grubości 10 mm wkręcona jest w drewniany uchwyt, zakończony u góry w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 30 mm, wys. 88 mm; sygn. 87.

3. W polu napis: „Nizsze Seminarium Duchowne Administracji Apostolskiej Dolnego Śląska w Żaganii, ul. Wędkarska Nr 1a”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 48 × 15 mm, wys. 77 mm; sygn. 52.

4. W okrągłym polu napis rozpoczyna krzyżyk: „NÍZSZE SEMINARIUM DUCHOWNE Administracji Apostolskiej Dolnego Śląska w Żaganu”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany Wymiary: śr. 40 mm, wys. 77 mm, sygn. 69.

XI. BIBLIOTEKA KAPITULNA, ARCHIWUM I MUZEUM ARCHIDIECEZJALNE

1. W polu głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku napis rozpoczyna krzyżyk: „SIG: PROC: BIBLIOTH. CAPIT: WRATISLAV:”.

Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczony Wymiary: śr. 28 mm, wys. 97 mm; sygn. 45.

2. W polu napis: „BIBLIOTH. REV. CAP ECCL. CATH. S. JO. BAPT. VRATISL.”.

Mosiężna płytką tłoka o grubości 9 mm połączona jest z drewnianym uchwytem, zakończonym w części górnej w kształcie grzybka. Wymiary: 38/28 mm, wys. 105 mm; sygn. 82.

3. W polu napis: „BIBLIOTHEK der Fürstbischöflichen Kurne in BRESLAU”

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy, połączonej z drewnianym uchwytem. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 70 mm; sygn. 62.

4. W polu napis: „Dombibliothek”.

Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy, połączonej z drewnianym uchwytem. Wymiary: 55 × 11 mm, wys. 65 mm; sygn. 191.

5. W polu głowa św. Jana Chrzciciela. W otoku napis rozpoczyna rozetka: „BIBLIOTHEK DER METROPOLITANKAPITELS ZUM HL. JOHANNES BAPT. BRESLAU”.

Gumowa podstawa tłoka przyklejona jest do drewnianego uchwyty, rozszerzonego u góry. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 75 mm; sygn. 200.

6. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis rozpoczyna rozetka: „FÖRST BISCHÖFL. DIOECESAN-ARCHIV zu BRESLAU”.

Żelazna płytką tłoka o grubości 9 mm połączona jest z drewnianym uchwytem, rozszerzonym w części górnej w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 25 mm, wys. 100 mm; sygn. 76.

7. W polu napis: „Erzbischöfliches Diözesanarchiv”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: 35 × 11 mm, wys. 68 mm; sygn. 184.

8. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „FÜRST BISCHÖFL. DIOECESAN-ARCHIV ZU BRESLAU”.

Żelazna płytką tłoka o grubości 8 mm połączona jest z drewnianym uchwytem, rozszerzonym u góry Wymiary: śr. 28 mm, wys. 108 mm; sygn. 197.

9. W polu napis: „Eb. Diözesanarchiv Breslau Eingeg...”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 50 × 25 mm, wys. 75 mm; sygn. 193.

10. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis rozpoczyna gwiazdka: „ERZBISCHOEFL. DIOZESAN ARCHIV BRESLAU”.

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 75 mm; sygn. 199.

11. W polu napis: „Erzbischöfl. Diözesanarchiv Abteilung für Kirchenbücher”

Tłok z gumy, uchwyt drewniany, rozszerzony u góry Wymiary: 55 × 11 mm, wys. 68 mm; sygn. 182.

12. Idem; sygn. 183.
13. W polu napis: „KIRCHEN-MATRIKELN ABTEILUNG”. W otoku: „ERZBISCHÖFLICHES DIOEZESAN ARCHIV Breslau”.
Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: śr. 30 mm, wys. 75 mm; sygn. 198.
14. W polu herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku napis: „FÜRSTBISCHÖFLICHES DIOECESAN-ARCHIV und MUSEUM zu Breslau”.
Mosiężna płytką tło o grubości 8 mm połączona jest z drewnianym uchwytem, rozszerzonym u góry. Wymiary: śr. 33 mm, wys. 111,5 mm; sygn. 196

XII. SZKOŁY

1. W polu u góry postać św. Jana Chrzciciela, poniżej herb biskupstwa wrocławskiego. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódka, napis: „FÜRST BISCHÖFL. Bresl. SCHUL-COMMISSIONS SIEGEL”.
Tłok masywny, wykonany w całości z żelaza. Wymiary: śr. 50 mm, wys. 45 mm; sygn. 134.
2. W polu umieszczony jest orzeł. W otoku napis: „SCHULINSPECTION SIEGEL”.
Tłok mosiężny, uchwyt drewniany, toczone, zakończone w części górnej w kształcie grzybka. Wymiary: śr. 28 mm, wys. 78 mm; sygn. 148.

XIII. STOWARZYSZENIA RELIGIJNE

1. W polu postać Niepokalanej Dziewicy. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódka, napis rozpoczyna rozetka: „CONGREGATIONIS B: V: MARIAE SINE LABE CONCEPTAE WRATISLAVIAE”.
Mosiężna płytką tło o grubości 6 mm wtopiona jest w ośmioboczny uchwyt żelazny, spłaszczony u góry od uderzeń. Wymiary: 36/30 mm, wys. 112 mm; sygn. 30.
2. W polu cztery krzyżyki: W otoku napis rozpoczyna gwiazdka: „Deutscher Verein v. Hl. Lande. Diöz. Verband Breslau Abt. Kasse”.
Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: śr. 34 mm, wys. 80 mm; sygn. 43.
3. Idem; sygn. 55.
4. W polu napis: „Deutscher Verein vom Hl. Lande Breslau”.
Tłok z gumy, uchwyt drewniany z metalową podstawą. Wymiary: 55 × 20 mm, wys. 68 mm; sygn. 46.
5. W polu postać Madonny z Dzieciątkiem. W otoku napis: „CHRISTLICHER KUNSTVEREIN BISTUM Breslau”.
Tłok mosiężny zakończony trzpieniem. Wymiary: śr. 35 mm, wys. 42 mm; sygn. 116.
6. W polu napis: „TOWARZYSTWO POLEK KRÓLOWEJ JADWIGI PONT DE LA DUELE (Nord).”
Tłok z gumy przyklejony do metalowej podstawy, połączonej z drewnianym uchwytem. Wymiary: 55/35 mm, wys. 67 mm; sygn. 17.

B. TŁOKI PIECZĘTNE OSÓB DUCHOWNYCH

1. W polu napis: „EX LIBRIS FRANZ GESCHER”.
Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 50 × 22 mm, wys. 68 mm; sygn. 51.
2. W polu napis: „F. Gescher”

- Tłok z gumy, uchwyt drewniany z metalową podstawą. Wymiary: 31×16 mm, wys. 55 mm; sygn. 34.
3. W polu napis: „EX LIBRIS ALFONSI SCHULZ”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: $38/25$ mm, wys. 75 mm; sygn. 53.
4. W polu napis: „Ex bibliotheca Fr. Xav. Seppelt”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 40×12 mm, wys. 60 mm; sygn. 54.
5. W polu napis: „EX LIBRIS FR. SEPPELT”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 46×16 mm, wys. 65 mm; sygn. 58.
6. W polu napis: „Prof. Dr. Seppelt Domkapitular”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 108×45 mm, wys. 80 mm; sygn. 66.
7. W polu napis: „Prof. Dr. Seppelt Domkapitular”.
- Tłok wykonany w całości z drzewa. Wymiary: 110×42 mm, wys. 25 mm; sygn. 204.
8. W polu napis: „Ex donatione Hermani Hoffmann”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 43×16 mm, wys. 72 mm; sygn. 56.
9. W polu napis: „BIBLIOTHECA EWALDI WALTER”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 40×20 mm, wys. 65 mm, sygn. 59.
10. W polu napis: „Dr. Alois Wuttke Ordinariatsrat Breslau 1, Kl. Domstr. 4/5”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 56×20 mm, wys. 70 mm; sygn. 222.
11. W polu herb opacki. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „GODEFRIDUS CZELECHOWSKI AB: S: VIN: PROTH: APO: S: S: T: D:”.
- Tłok wykonany w całości z żelaza. Ośmioboczny uchwyt zakończony jest w kształcie grzybka. Wymiary: $31/26$ mm, wys. 105 mm; sygn. 151.
12. W polu herb Gotfryda Czelechowskiego, opata św. Wincentego we Wrocławiu.
- Tłok wykonany w całości z żelaza. Wymiary: $23/21$ mm, wys. 100 mm, sygn. 169.
13. W polu napis „Prof. Dr. Weber”.
- Tłok z gumy, uchwyt drewniany. Wymiary: 75×15 mm, wys. 70 mm; sygn. 203.
14. W polu herb opacki. W otoku, zaznaczonym girlandową obwódką, napis: „GASPARUS SCHRÖTTER ABBAS S. VINC. WRAT.”
- Tłok wykonany w całości z żelaza. Ośmioboczny uchwyt spłaszczony jest u góry od uderzeń. Wymiary: $34/31$ mm, wys. 80 mm; sygn. 129.

SPIS TREŚCI

A. Tłoki pieczętno instytucji kościelnych	[1]
I. Kapituła Katedralna Św. Jana Chrzciciela	[1]
II. Kapituła Kolegiacka Św. Krzyża	[3]
III. Kuria Diecezjalna	[3]
IV. Wikariat Generalny	[4]
V. Konsystorz Biskupi	[6]
VI. Komisarjaty Biskupie	[7]
VII. Dekanaty	[7]
VIII. Parafie	[7]
IX. Zakony	[8]
X. Seminarium Duchowne	[8]
XI. Biblioteka Kapitulna, Archiwum i Muzeum Archidiecezjalne	[9]
XII. Szkoły	[10]
XIII. Stowarzyszenia religijne	[10]
B. Tłoki pieczętno osób duchownych	[10]